

O‘ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASINING HUQUQIY VA ME’YORIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH: XALQARO TAJRIBA, INSTITUTSIONAL MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Baratova Dinora Alisherovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti. «Baholash ishi, investitsiya va sug‘urta» kafedrasi dotsenti
Email: gulzoda20@mail.ru

Annotatsiya: Maqolada O‘zbekistonda 2026 yilda shakllantirilgan islomiy bank faoliyatini tartibga solishning huquqiy asoslari, shuningdek, litsenziyalash va shariat boshqaruviga qo‘yiladigan talablar tahlil qilingan. AAOIFI va IFSB xalqaro standartlarini hisobga olgan holda qiyosiy yondashuv asosida buxgalteriya hisobi, likvidlik, investitsiya hisobvaraqlari, kadrlar salohiyati va moliyaviy savodxonlik sohalaridagi institutsional muammolar aniqlangan. Qonunchilikda mustahkamlangan me’yorlar va forumda e’lon qilingan istiqboldagi rejalar o‘zaro farqlangan hamda bosqichma-bosqich takomillashtirish yo‘nalishlari taklif etilgan.
Kalit so‘zlar: islom moliyasi, islomiy bank, shariat boshqaruvi, murobaha, ijara, mudoraba, sukuk, likvidlik, AAOIFI, IFSB, moliyaviy savodxonlik.
Abstract: This article examines the legal framework for regulating Islamic banking in Uzbekistan established in 2026, along with the requirements for licensing and Sharia governance. Drawing on a comparative analysis informed by the international standards of AAOIFI and the IFSB, the study identifies institutional challenges related to accounting, liquidity management, investment accounts, workforce capacity, and financial literacy. The article distinguishes between provisions enacted in legislation and future plans announced at the forum, and proposes steps to improve the regulatory and institutional framework in phases.
Keywords: Islamic finance, Islamic bank, Sharia governance, murabaha, ijara, mudaraba, sukuk, liquidity, AAOIFI, IFSB, financial literacy.
Абстрактный: В статье проанализированы правовые основы регулирования исламской банковской деятельности, сформированные в Узбекистане в 2026 году, а также требования к лицензированию и шариатскому управлению. На основе сравнительного анализа с учётом международных стандартов AAOIFI и IFSB выявлены институциональные проблемы в сфере бухгалтерского учёта, управления ликвидностью, ведения инвестиционных счетов, кадрового потенциала и финансовой грамотности. В статье проведено разграничение между нормами, закреплёнными в законодательстве, и перспективными планами, объявленными на форуме, а также предложены направления поэтапного совершенствования нормативной и институциональной базы.
Ключевые слова: исламские финансы, исламский банк, шариатское управление, мурабаха, иджара, мударaба, сукук, ликвидность, AAOIFI, IFSB, финансовая грамотность.

Kirish (Введение / Introduction)

Jahon moliya tizimida islom moliyasi aktivlarga asoslangan moliyalashtirish, foyda va risklarni shartnoma asosida taqsimlash hamda shariat talablariga muvofiq boshqaruv mexanizmlari bilan ajralib turadi. Islom moliyasini milliy bank tizimiga joriy etish uchun ayrim mahsulotlarga ruxsat berish bilan bir qatorda, fuqarolik-huquqiy bitimlar, soliqqa tortish, buxgalteriya hisobi, prudensial nazorat, litsenziyalash va iste’molchilar huquqlarini himoya qilish me’yorlarini o‘zaro muvofiqlashtirish zarur [1; 4].

O‘zbekistonda 2026 yil 27 martda qabul qilingan O‘RQ–1126-son Qonun bu yo‘nalishda muhim huquqiy bosqich bo‘ldi. Qonun Markaziy bank to‘g‘risidagi, fuqarolik va soliq qonunchiligiga, bank faoliyatiga oid qonunchilikka hamda boshqa tegishli hujjatlarga o‘zgartishlar kiritib, islomiy bank operatsiyalarining huquqiy doirasini belgiladi [1]. Markaziy bank boshqaruvining 2026 yil 23 iyundagi 19/2-son qarori litsenziyalash va rahbar xodimlarni baholash tartibini aniqlashtirdi [2].

Tadqiqotning maqsadi — mazkur huquqiy yangiliklarni xalqaro standartlar nuqtai nazaridan qiyosiy o‘rganish, ularni amalda qo‘llashdagi institutsional bo‘shliqlarni aniqlash va takomillashtirish bo‘yicha asoslangan takliflar ishlab chiqish. Tadqiqotda me’yoriy-huquqiy tahlil, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va ssenariylar asosida institutsional baholash usullari qo‘llandi. Forumga oid xabarlarda keltirilgan istiqboldagi rejalar tahlilda rejalashtirilgan tashabbuslar sifatida ko‘rib chiqildi. Ularning me’yoriy talab sifatida tasdiqlangani alohida baholanadi.

Tadqiqot metodologiyasi (Методология исследования / Research methodology)

Tadqiqotda O‘zbekistonda islomiy bank faoliyatini tartibga solish tizimi hujjatli, me’yoriy-huquqiy va qiyosiy tahlil usullari asosida o‘rganildi. O‘RQ–1126-son Qonun va Markaziy bank boshqaruvining 19/2-son qaroridagi litsenziyalash, shariat boshqaruvi, hisob va hisobot, investitsiya hisobvaraqlari hamda likvidlikka oid masalalar AAOIFI va IFSB standartlari asosida tahlil qilindi. O‘zbekiston, Tojikiston va Rossiya tajribasi huquqiy yondashuv, tartibga soluvchi organ, bozor modeli va rivojlanish vazifalari bo‘yicha taqqoslandi. Institutsional baholashda amaldagi talablar va forumda e’lon qilingan tashabbuslarning huquqiy maqomi, shuningdek, ularni amalga oshirish uchun zarur sharoitlar, jumladan, kadrlar salohiyati va moliyaviy savodxonlik hisobga olindi.

Adabiyotlar sharhi (Обзор литературы / Literature review)

Islomiy bank faoliyatini tartibga solishga oid adabiyotlarda ikki masala birgalikda ko‘rib chiqiladi: moliyaviy barqarorlikka qo‘yiladigan umumiy prudensial talablar va islomiy shartnomalarning iqtisodiy mazmunidan kelib chiqadigan maxsus talablar. Kammer va hammualliflar islomiy banklar hamda sukuk bozorini rivojlantirish uchun huquqiy va nazorat tizimini mahsulotlarning o‘ziga xos risklariga moslashtirish zarurligini ta’kidlaydi [7]. Beck, Demirgüç-Kunt va Merrouche banklarning biznes modeli, samaradorligi va barqarorligini qiyoslab,

natijalar mamlakatlar bo‘yicha sezilarli farqlanishini ko‘rsatadi [8]. Shu bois O‘zbekiston uchun xalqaro tajribani baholashda milliy bank nazorati, bozor infratuzilmasi va banklarning amaliy imkoniyatlarini hisobga olish muhim.

Shariat boshqaruvi bo‘yicha AAOIFI standartlari vakolatlar va nazorat vazifalarini belgilashga asos beradi. GS 1 umumiy boshqaruv tizimini, GS 8 markaziy shariat kengashini, GS 9 shariatga muvofiqlik funksiyasini, GS 11 esa ichki shariat auditini qamrab oladi [4]. IFSB-17 nazorat organlari nuqtayi nazaridan prudensial nazorat, risklarni boshqarish va axborotni oshkor qilish tamoyillarini belgilaydi [5]. Ushbu yondashuvlar O‘zbekistonda Markaziy bank huzuridagi kengash va bank darajasidagi kengash vakolatlarini, shuningdek, bank ichidagi muvofiqlik nazorati va audit vazifalarini baholash imkonini beradi [1, 2].

Hisob va investitsiya hisobvaraqlariga oid adabiyotlarda mablag‘ jalb qilish shartlari, foyda va zarar taqsimoti hamda mijozga taqdim etiladigan axborot alohida ahamiyatga ega [5, 7]. Xususan, mudoraba asosidagi hisobvaraqni tartibga solishda mablag‘ning qaytarilishiga oid shartlar, zarar riskini kim ko‘tarishi va hisobvaraq egasiga daromad qanday hisoblanishi o‘zaro bog‘liq masalalardir. Bu mezonlar milliy hisob qoidalarini, majburiy zaxiralar tartibini va mijozga axborot berish talablarini ishlab chiqishda qo‘llanishi mumkin.

Likvidlikni boshqarish bo‘yicha IFSB-12 islomiy banklarning likvidlik riskini ichki boshqarishiga va nazorat organlarining roliga doir tamoyillarni beradi [6]. El Hamiani Khatat islomiy banklar ishtirokidagi tizimda shariatga muvofiq pul bozori instrumentlari va markaziy bank operatsiyalarining ahamiyatini tahlil qiladi [9]. Jahon banki va Islom taraqqiyot bankining qo‘shma hisobotida esa bozor infratuzilmasini rivojlantirish va moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini kengaytirish masalalari birgalikda ko‘rib chiqiladi [10]. Mazkur ishlar sukuk va qisqa muddatli likvidlik instrumentlarini baholashda ularning huquqiy tuzilmasi, risklari va amalda qo‘llanish sharoitlarini hisobga olishga asos beradi.

Ko‘rib chiqilgan manbalar O‘zbekiston bo‘yicha qiyosiy tahlilning mezonlarini belgilashga xizmat qiladi. Maqolada milliy litsenziyalash va shariat boshqaruvi talablari hisob, investitsiya hisobvaraqlari va likvidlikka oid xalqaro tamoyillar bilan bog‘liq holda o‘rganiladi. Ushbu talablarning amalda bajarilishi uchun zarur bo‘lgan kadrlar salohiyati va mijozlarning islomiy moliya mahsulotlarini tushunish darajasi ham institutsional shartlar sifatida tahlil qilinadi.

Asosiy qism. Milliy huquqiy bazaning shakllanishi. O‘RQ–1126-son Qonun islomiy moliyaviy operatsiyalar ro‘yxatiga foydani taqsimlash asosida moliyalashtirish va investitsiya omonatlarini jalb qilish, mablag‘larni agentlik munosabatlari asosida boshqarish, tovarlarni to‘lov muddatini kechiktirgan holda sotish, oldindan to‘lovli operatsiyalar, sheriklik mexanizmlari va islomiy ijarani kiritdi [1; 3]. Mazkur ro‘yxat shartnoma shakllarini umumiy bank operatsiyalaridan huquqiy jihatdan ajratishga imkon beradi. Ayni bir iqtisodiy maqsadga turli shartnomalar orqali erishilganda ham, ularning huquqiy oqibatlari farq qiladi. Masalan, murobahada bank tovarni amalda sotib olishi, so‘ng uni kelishilgan ustama bilan mijozga sotishi kerak. Ijarada esa aktivdan foydalanish huquqi va mulk huquqiga bog‘liq majburiyatlar aniq ajratilishi zarur. Mahsulotga «islomiy» nom berilishi bilan bir qatorda, shartnomaning iqtisodiy mazmuni va huquqiy ijrosi ham belgilangan talablarga muvofiq bo‘lishi kerak [4].

2. Litsenziyalash va ichki boshqaruv. 3252-7-son bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan qarorga muvofiq, an’anaviy bank faoliyati uchun litsenziyaga ega bank islomiy bank faoliyati litsenziyasini olish uchun alohida ariza, aktsiyadorlar qarori, yangilangan ustav, islom moliyasi bo‘yicha kengash va maxsus bo‘linma tashkil etilgani haqidagi ma’lumotlar, uch yillik biznes-reja hamda islomiy operatsiyalar hisobini alohida yuritish imkoniyatini tasdiqlovchi hujjatlarni taqdim etadi. Hujjatlar to‘liq olingach, litsenziya berish to‘g‘risidagi qaror ikki oydan oshmaydigan muddatda qabul qilinadi [2].

Ushbu tartib islomiy «darcha» yoki alohida islomiy bank faoliyatida huquqiy vakolatlar, boshqaruv va hisob tizimlarini ajratishga qaratilgan. Muayyan mahsulotning amalda ishga tushirilgani va har bir shartnomaning shariatga muvofiqligi alohida tekshiriladi. Alohida mahsulotlar darajasida muvofiqlik nazorati doimiy olib borilishi kerak.

3. Shariat boshqaruvi instituti. O‘RQ–1126-son Qonunda Markaziy bank huzurida besh a’zodan iborat islom moliyasi bo‘yicha kengash tashkil etilishi nazarda tutilgan. Islom moliyasi standartlarini ishlab chiqish va me’yoriy hujjatlarni tayyorlashga ko‘maklashish kengashning vazifalariga kiradi [1]. Bank darajasida islom moliyasi bo‘yicha kengash, maxsus bo‘linma va ichki audit kundalik faoliyatda standartlarga rioya etilishini ta’minlaydi [2].

Milliy talablarga muvofiq, bankning islom moliyasi bo‘yicha kengashi a’zolaridan kamida uch nafari, jumladan, rais va uning o‘rinbosari islom huquqining tegishli yo‘nalishida oliy ma’lumotga ega bo‘lishi kerak. Kengashning kamida bir a’zosi, 2027 yil 1 iyuldan boshlab esa barcha a’zolari AAOIFI sertifikatlariga ega bo‘lishi talab etiladi. Hujjatda nazarda tutilgan ilmiy darajaga ega nomzodlar uchun istisnolar belgilangan. Islom huquqiga ixtisoslashgan a’zolar arab tilidagi birlamchi manbalarni tushunishi va sharhlay olishi kerak [2].

Mustaqillik talablari ham muhim. Bankning islom moliyasi bo‘yicha kengashi a’zosi shu bankning nazorat qiluvchi aktsiyadori, kuzatuv kengashi yoki boshqaruvi a’zosi yoxud xodimi bo‘lishi mumkin emas [2]. Bu manfaatlar to‘qnashuvini cheklashga yordam beradi.

4. Xalqaro tajriba va standartlar. AAOIFI shariat boshqaruvi, ichki shariat auditi, hisobot, sukukni boshqarish va moliyaviy shartnomalar bo‘yicha standartlar ishlab chiqadi. Xususan, 2024 yilda qayta ko‘rib chiqilgan GS 1 shariat boshqaruvi tizimiga, GS 11 ichki shariat auditiga, GS 12 esa sukukni boshqarishga bag‘ishlangan [4]. Ushbu standartlarning milliy huquqiy tizimga mos qoidalarini tanlab qo‘llash me’yoriy tartibga solishning izchilligini oshiradi. IFSB-17 «Islom moliyasini tartibga solishning asosiy tamoyillari» hujjatida islomiy moliyaviy xizmatlar ko‘rsatuvchi tashkilotlar ustidan nazoratning 33 ta tamoyili bayon etilgan. Moliyaviy barqarorlik, iste’molchilar manfaatlari, investitsiya hisobvaraqlari egalarining huquqlari hamda shariatga muvofiqlik to‘g‘risidagi bayonotlarning asoslanganligiga alohida e’tibor qaratilgan [5]. IFSB-12 islomiy moliya institutlarida likvidlik riskini boshqarish tamoyillariga bag‘ishlangan [6].

Malayziya kabi islom moliyasi bozori shakllangan mamlakatlar tajribasi bank nazorati, shariat ekspertizasi, hisob standartlari va bozor infratuzilmasini birgalikda rivojlantirish zarurligini ko‘rsatadi. Xorijiy modelni O‘zbekistonning fuqarolik huquqi, soliq tizimi va bank bozori xususiyatlariga moslashtirish muhim.

5. Likvidlik va kapital bozori infratuzilmasi. An’anaviy banklar pul bozorining foizli instrumentlaridan foydalanishi mumkin. Islomiy banklar uchun esa shariatga muvofiq muqobil instrumentlar zarur. Samarqand forumiga oid xabarlarda ortiqcha likvidlikni ijara sukuki orqali jalb qilish, aktivlarni sotish va qayta sotib olishga asoslangan islomiy repo hamda kun davomida foizsiz qarz berish mexanizmlari rejalashtirilgani qayd etilgan. Ushbu tashabbuslar ishlab chiqilayotgan yechimlar sifatida baholanadi.

Islomiy repo tuzilmasida birinchi sotuv, bir tomonlama va’da (wa’d) va ikkinchi sotuvning huquqiy mustaqilligi, shuningdek, mulk huquqi va riskning amalda o‘tishi tekshirilishi kerak. Aks holda, foizli qarzni oldi-sotdi bitimi bilan rasman almashtirish xavfi paydo bo‘ladi. Ijara sukukida aktivning xususiyatlari, ijara daromadi, maxsus maqsadli kompaniyaning (SPV) huquqlari va muddat oxirida qayta sotib olish shartlari ochiq ko‘rsatilishi kerak [4; 6].

Majburiy zaxiralarga oid masalada investitsiya omonatlarining shartnomaviy tabiati alohida ahamiyatga ega. Mudoraba asosidagi hisobvaraqda risk va foydani taqsimlash shartlari oddiy kafolatlangan depozit shartlaridan farq qilishi mumkin. Shuning uchun zaxira bazasi va prudensial hisoblash usullari hisobvaraq turini inobatga olgan holda aniq belgilanishi kerak.

Tahlil va natijalar(Анализ и результаты /Analysis and results)

Tadqiqot davomida O‘zbekiston, Tojikiston va Rossiyada islom moliyasining holati qiyosiy tahlil qilindi. Tahlildan maqsad O‘zbekistonda 2026 yilda yaratilgan islomiy bank ishining huquqiy asoslarini Rossiyadagi sheriklik asosida moliyalashtirish tajribasi va Tojikistonda amal qilayotgan islomiy bank ekotizimi bilan taqqoslashdan iborat.

1-jadval

Huquqiy va institutsional modellarni taqqoslash

Mezon	O‘zbekiston	Tojikiston	Rossiya
Asosiy huquqiy yondashuv	2026 yilgi O‘RQ–1126-son Qonun — islomiy bank faoliyatining huquqiy asosi	2014 yilgi 1108-son maxsus qonun	2023 yilgi 417-FZ-son Qonun — maxsus tajriba
Tartibga soluvchi organ	Markaziy bank	Tojikiston Milliy banki	Rossiya Banki
Bozor modeli	Islomiy banklar va «darchalar»ni litsenziyalash	To‘laqonli islomiy bank va «darchalar»	To‘rt hududda sheriklik asosida moliyalashtirish
Rivojlanish vazifasi	Milliy standartlar, hisob va likvidlik	Mahsulotlar turi va bozor ko‘lamini kengaytirish	Tajriba natijalarini baholash

Tahlil. O‘zbekistonning afzalligi islomiy bank ishini umummilliy litsenziyalash tizimi orqali joriy etish imkoniyatidadir. Mahsulotlarning amalda ishga tushirilgani huquqiy ruxsatdan alohida baholanadi. Tojikiston tajribasi qonun qabul qilinganidan keyin ham bozorni chuqurlashtirish zarurati saqlanishini ko‘rsatadi. Rossiya tajribasi cheklangan hududda sinov o‘tkazish va nazorat qilish orqali xatolarni aniqlashga imkon beradi.

Me’yoriy-qiyosiy tahlil natijasida O‘zbekistonda islom moliyasining dastlabki huquqiy va litsenziyalash asoslari shakllangani aniqlandi. Ularni to‘laqonli ishlaydigan tizimga aylantirish o‘zaro bog‘liq bir qator vazifalarni hal etishni talab qiladi.

Birinchi natija — milliy qonunchilikda islomiy operatsiyalarni huquqiy tan olish va maxsus litsenziyalash tartibi nazarda tutilgan.

Ikkinchi natija — markaziy darajada va banklar darajasida shariat boshqaruvi institutlari nazarda tutilgan.

Uchinchi natija — mahsulot standartlari, buxgalteriya hisobi, likvidlik va kapital bozori infratuzilmasini izchil muvofiqlashtirish zarurati saqlanmoqda [1; 2; 4; 5].

Qayd etilgan yutuqlar bilan bir qatorda, O‘zbekiston islom moliyasi sohasida quyidagi muammolar mavjud.

— Standartlashtirish va huquqiy aniqlik. Murobaha, ijara va mudoraba operatsiyalarida aktivlarga egalik qilish, foydani tan olish, zararlarni taqsimlash, muddatidan oldin so‘ndirish va shartnoma shartlarini buzish masalalari aniq va o‘zaro muvofiq tartibga solinishi kerak.

— Shariat boshqaruvining ikki darajali tizimida vakolatlarni taqsimlash. Markaziy bank huzuridagi kengash standartlarni ishlab chiqadi, bank kengashi esa ularni operatsiyalarga tatbiq etadi [1; 2; 4].

— Shariatga muvofiq likvidlik instrumentlari yetarlicha shakllanmagan.

— Kadrlar ta’minoti va iste’molchilarning moliyaviy savodxonligi. Bank rahbarlari va shariat kengashlari a’zolari uchun belgilangan malaka talablari ijobiy huquqiy asos yaratadi. Mutaxassislarni tayyorlash va aholiga tushunarli axborot taqdim etish uzluksiz amalga oshirilishi kerak [2].

Umumlashtirilgan natija shuki, bozorning to‘liq tayyorligi huquqiy asos bilan bir qatorda amaliy sharoitlarga ham bog‘liq. Islom moliyasining barqaror rivojlanishi uchun mahsulotlar turini kengaytirish, nazorat va hisob tizimlarini rivojlantirish, likvidlik instrumentlarini shakllantirish, kadrlar salohiyatini oshirish va iste’molchilar huquqlarini himoya qilish bir vaqtda amalga oshirilishi zarur.

Xulosa (Заключение/Conclusion)

O‘zbekistonda islom moliyasining huquqiy va me’yoriy asoslarini takomillashtirish jarayoni 2026 yilda yangi bosqichga o‘tdi. O‘RQ–1126-son Qonun islomiy bank operatsiyalarining huquqiy doirasini belgiladi, 3252-7-son me’yoriy hujjat esa litsenziyalash, shariat kengashlari va rahbar kadrlarga qo‘yiladigan talablarni aniqlashtirdi. Bu tasdiqlangan huquqiy natijadir. Forumda e’lon qilingan yangi mahsulot standartlari, likvidlik instrumentlari va sukuk bozoriga oid rejalar ularning keyinchalik qabul qilinishi va amalda joriy etilishidan alohida baholanishi lozim [1; 2].

Tadqiqot natijalariga ko‘ra quyidagi ustuvor yo‘nalishlar taklif etiladi. Birinchidan, murobaha, ijara va mudoraba bo‘yicha shartnomaviy va hisob standartlarini muvofiqlashtirish. Ikkinchidan, markaziy darajada va banklar darajasida shariat boshqaruvi vakolatlarini aniq ajratish. Uchinchidan, islomiy likvidlik instrumentlarini shariat va prudensial ekspertizadan so‘ng bosqichma-bosqich joriy etish. To‘rtinchidan, investitsiya hisobvaraqlari va majburiy zaxiralarning huquqiy tabiatini aniq belgilash. Beshinchidan, o‘lchanadigan natijalar asosida kadrlar tayyorlashni takomillashtirish va aholining moliyaviy savodxonligini oshirish.

Xalqaro tajriba islom moliyasining barqarorligi shartnomaning shariatga muvofiq nomlanishi bilan bir qatorda, uning iqtisodiy mazmuni, boshqaruv mustaqilligi, risklar nazorati va hisobot shaffofligiga bog‘liqligini ko‘rsatadi. O‘zbekiston uchun maqbul yo‘l — AAOIFI va IFSB tamoyillarini milliy huquqiy muhitga moslashtirgan holda me’yoriy hujjatlar va amaliy infratuzilmani uyg‘un rivojlantirish.

Har bir mahsulot uchun huquqiy talablar, shariat nazorati, buxgalteriya o‘tkazmalari va iste’molchiga oshkor etiladigan ma’lumotlarni birlashtirgan namunaviy uslubiy to‘plamni ishlab chiqish taklif etiladi.

Tadqiqot asosida quyidagi choralar taklif etiladi.

- Standartlarni sharhlash, bir-biriga zid xulosalarni hal etish, shariatga muvofiq bo‘lmagan daromadlarni ajratish hamda ichki va tashqi audit natijalarini e’lon qilishning yagona tartibini belgilash.
- Sukuk, qisqa muddatli ta’minotli operatsiyalar va kun davomida foizsiz qarz berish mexanizmlarini alohida sinovdan o‘tkazish. Ularning shariatga muvofiqligi, huquqiy jihatdan amalga oshirish imkoniyati va bozor risklarini mustaqil baholash. Forumda 2027 yilning birinchi yarmi uchun ko‘rsatilgan muddatlar hozircha reja sifatida qayd etiladi.
- Oliy ta’lim muassasalari, banklar va xalqaro tashkilotlar ishtirokida o‘zbek tilida ochiq kurslar, shartnomalar bo‘yicha amaliy topshiriqlar va baholash testlarini ishlab chiqish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati(Список литературы /References)

1. O‘zbekiston Respublikasining 2026 yil 27 martdagi O‘RQ–1126-son «O‘zbekistonda islomiy bank faoliyatini joriy etishga qaratilgan ayrim qonun hujjatlariga qo‘shimcha va o‘zgartishlar kiritish to‘g‘risida»gi Qonuni. https://lex.uz/mact/8099403
2. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki boshqaruvining 2026 yil 23 iyundagi 19/2-son qarori. Adliya vazirligida 2026 yil 17 iyulda 3252-7-son bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan. https://lex.uz/docs/-8339242
3. O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. «Islomiy bank faoliyatini amalga oshirishning huquqiy asoslari belgilandi». 02.04.2026. https://advice.adliya.uz/uz/document/4615
4. Islomiy moliya institutlari uchun buxgalteriya hisobi va audit tashkiloti (AAOIFI). Nashr etilgan standartlar, jumladan GS 1 (2024 yilda qayta ko‘rib chiqilgan), GS 11 va GS 12. https://aaoifi.com/issued-standards-2/?lang=en
5. Islomiy moliyaviy xizmatlar kengashi (IFSB). IFSB-17. «Islom moliyasini tartibga solishning asosiy tamoyillari (bank segmenti)». 2015. https://www.fsb.org/2015/04/core-principles-for-islamic-finance-regulation-banking-segment/
6. Islomiy moliyaviy xizmatlar kengashi (IFSB). IFSB-12. «Islomiy moliyaviy xizmatlar ko‘rsatuvchi institutlarda likvidlik riskini boshqarish bo‘yicha rahbariy tamoyillar». https://www.ifsb.org/faq/

7. Xasanov Xayrullo Nasrullayevich. (2025). Tijorat banklari tomonidan aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatini moliyalashtirishning amaldagi holati tahlili. O’zbekiston sug’urta Bozori, 2(5), 38–40. https://doi.org/10.55439/INS/vol2_iss5/333
8. Xasanov Xayrullo Nasrullayevich. (2025). Korporativ tuzilmalarda aksiyalar bozoridan moliyaviy resurslar jalb qilishni takomillashtirish. O’zbekiston sug’urta Bozori, 2(1), 38–40. https://doi.org/10.55439/INS/vol2_iss1/252
9. Baratova Dinora Alisherovna. (2026). O‘zbekistonda sug‘urta faoliyatini rivojlantirish istiqbollari. O’zbekiston sug’urta Bozori, 3(3), 90–91. https://doi.org/10.55439/INS/vol3_iss3/446
10. Baratova Dinora Alisherovna. (2024). TAKAFFUL SUG`URTA VA UNING SUG’URTA BOZORIDAGI O’RNI. O’zbekiston sug’urta Bozori, 1(10), 8–10. Retrieved from https://insurance.tsue.uz/index.php/journal/article/view/185